

Ставлення населення України до атомної енергетики

Резюме за результатами фокус-групових
дискусій та соціологічного опитування

Національний
Екологічний
Центр
України

FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG

Київ 2015

КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ ІНСТИТУТ СОЦІОЛОГІЇ
KIEV INTERNATIONAL INSTITUTE OF SOCIOLOGY

вул. Волоська 8/5, Київ 04070, Україна
тел./факс: (044) 537 33 76
e-mail: office@kiis.com.ua
www.kiis.com.ua

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ ЦЕНТР УКРАЇНИ
NATIONAL ECOLOGICAL CENTRE OF UKRAINE

а/с 306, 01032, м. Київ, Україна
тел./факс: (044) 238 62 59
e-mail: necu@necu.org.ua
www.necu.org.ua

Ставлення населення України до атомної енергетики: резюме за результатами фокус-групових дискусій та соціологічного опитування

Swedish Society for Nature Conservation

Це дослідження підготовлено Київським міжнародним інститутом соціології у рамках спільного проекту Представництва Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні та Національного екологічного центру України із дослідження ставлення населення України до енергозбереження, енергоефективності та атомної енергетики. Зміст документу є винятковою відповідальністю Київського міжнародного інституту соціології та Національного екологічного центру України та не обов'язково відображає погляди Представництва Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні.

Картинка на обкладинці: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/4e/Nuclear_Power_Plant_Cattenom.jpg

Всеукраїнське дослідження щодо думок і поглядів населення України щодо атомної енергетики проводилося Київським міжнародним інститутом соціології у червні-серпні 2015 року на замовлення Фонду ім. Фрідріха Еберта та Національного екологічного центру України.

1. РЕЗУЛЬТАТИ ФОКУС-ГРУПОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Більшість учасників вагалась із тим, як оцінити безпечність атомної галузі, меншість – поділилася на переконаних прихильників та противників розвитку галузі.

«Экологически, если станция нормально сделана, вреда от неё намного меньше, чем от любой тепловой. Добыть уголь, сжечь копать, пыль, газ», Київ

«Себестоимость киловатта там наиболее дешёвая. Это действительно так», Запоріжжя

«Нет, без атомных станций нам труба будет, ребята, всем. Пока, пока я имею в виду. Пока мы не придумаем ничего умнее», Запоріжжя

«Не настільки страшна та атомна, якщо вона все іде в нормальному режимі», Здолбунів

«Якщо потрібно – то потрібно. Тому, що ми вже не зможемо без електроенергії. Ми вже привикли до цивілізації. Світло виключають на 3 години – ми ходимо, як не в своєму домі», Новогригорівка

«Загрязнение какое окружающей среды, возможность катастрофы.. Ну, это самые, мне кажется, самые значимые [негативные стороны]», Запоріжжя

Переконані і непевні прихильники вважають, що обговорювані кроки (продовження терміну експлуатації АЕС, побудова нових об'єктів) можлива за умов забезпечення дотримання якнайсуворіших вимог безпеки для екології.

«Треба кожную станцію планово обстежити. І в кожному випадку вирішувати для конкретної станції», Новогригорівка

«Экологически, если станция нормально сделана, вреда от неё намного меньше, чем от любой тепловой», Київ

Переконані противники наголошували що корупція та суспільна криза унеможлиблює дотримання такої умови. При цьому частина противників вважає, що невідкладно слід розвивати альтернативні галузі енергетики, а не планувати і у подальшому покладатись на атомну енергетику.

«Атомная энергетика это, мне кажется, уже пережиток немножко прошлого», Запоріжжя

«Скоріше всього, шукати якусь альтернативу», Здолбунів

«От них уже нужно отказаться от этих атомных. Вот я недавно с Европы приехал, везде ветряки стоят. - Да, это страшно ж - Ветряки. Во-первых, что это безопасно. Во-вторых, это по деньгам практически то же самое», Запоріжжя

З усіх суб'єктів галузі найбільше довіряють ученим, спеціалістам, що зайняті у галузі АЕ, міжнародним організаціям, дещо менше і гіпотетично (оскільки такі мало кому відомі) – громадським діячам (активістам, екологам, спеціалістам галузі), найменше – державним структурам у галузі АЕ. Інформації щодо стану справ у галузі, що подають ЗМІ – переважно не довіряють.

«Бо преса не напише того, що зацікавить», Здолбунів

«Вы спрашиваете вопросы, которые являются сов секретно. И никаких данных вы о работе атомных станций не получите нигде, ни у кого. Только друзья, родственники и знакомые. Ни о выбросах, ни о техническом состоянии, о работе», Запоріжжя

«Ми не віримо, тому, що ми по головних болях вже визначаємо», Новоградівка

«Ми не фахівці в цій сфері, тому нічого не знаємо», Здолбунів

Плани щодо закупівлі американського палива для АЕС не викликали заперечень з боку учасників.

При цьому учасниками дослідження зауважено, що наврядчи думка громадян може вплинути на відповідні урядові рішення щодо розвитку атомної галузі.

«В принципе, от нас ничего не зависит, против мы не против, это, по большому счёту, не нам решать», Запоріжжя

Оцінки подолання наслідків Чорнобильської катастрофи. Як і інші думки, дотичні до теми атомної енергетики, оцінки учасників із цього приводу були амбівалентними.

Дещо переважали песимістичні оцінки. Вони ґрунтуються на уявленнях про не очевидні наслідки (довгостроковий вплив на генофонд, на здоров'я, на навколишнє середовище), оптимістичні - на припущеннях, чи свідченнях про зовнішньо благополучний стану справ у «зоні» («посадовці розкупили землі на дачі», «природа відновилась», «люди живуть», Київ).

«По сравнению с теперешней экологией в городе, Чернобыль не настолько страшен», Київ

«Чернобыль — это угроза на генетическом уровне. Человек может жить совершенно спокойно, только дети будут рождаться уродами. Через 2-3 поколения. - Я так понимаю, ситуация абсолютно не может стать лучше. И я в обществе детей инвалидов имею контакт, это кошмарно, что творится!», Київ

«Осталось - грязный воздух остался, болезни остались. - Это годами, это сто лет, наверное, надо, чтобы прошло, чтобы она очистилась. - Сказывается на здоровье до сих пор, наверное», Запоріжжя

« - Чернобыля всем хватило уже... - Наследственные заболевания увеличились. И вообще, заболеваемость и смертность», Новоградівка

Частина коментарів також відображує думку, що наслідки Чорнобильської катастрофи на даний момент є затьмареними більш актуальними викликами (економічна криза, війна, екологічний стан міста - Київ).

2. РЕЗУЛЬТАТИ СОЦІОЛОГІЧНОГО ОПИТУВАННЯ

- Майже половина українців (42%) не знають, який відсоток електроенергії виробляється на атомних електростанціях. Четверть населення (26%) переоцінюють роль АЕС (вважають, що на АЕС виробляється 60-100% електроенергії), недооцінюють – 11%. Приблизно правильні оцінки дають 21% жителів України.
- У цілому, абсолютна більшість населення (83%) вважають атомну енергетику прийнятним джерелом енергії (в т.ч. 54% безумовно так вважають), але тільки у випадку строгих правил безпеки. Лише 8% не погоджуються з такою точною зору.
- Хоча населення в цілому вважає прийнятною атомну енергетику за умови жорстких критеріїв безпеки, але при цьому 70% вважають, що практично неможливо забезпечити повну безпеку на АЕС.
- 71% населення не погоджується з тим, що атомна енергетика практично не впливає на навколишнє середовище.
- У питанні ставлення до відмови від атомної енергетики знову простежується амбівалентність громадської думки населення: з одного боку, 65% населення вважає, що державі слід негайно переходити на альтернативні джерела енергії (проти – 14%); з іншого боку, 57% вважають, що зараз немає прийнятних альтернатив для заміни атомної енергетики (не погоджуються – 22%).
- Серед тих, хто погоджується, що Україні слід невідкладно переходити на альтернативні джерела, 59% водночас вважають, що прийнятних альтернатив наразі не існує (вважають, що існують – 26%).
- Повну відмову від в майбутньому від атомної енергетики підтримують «лише» 38%, не підтримують – 41%. Хоча, знову таки, разом з цим 54% дотримуються думки, що можливість отримання дешевої електроенергії від АЕС не виправдовують тих ризиків, які несе в собі атомна енергетика (не погоджуються – 27%).
- Якщо ж говорити про загальне майбутнє атомної енергетики, то чверть (24%) населення категорично підтримують поступове закриття всіх атомних електростанцій. Більше половини (60%) підтримують збереження в тій або іншій формі атомної енергетики, в т.ч. 31% підтримують розвиток галузі шляхом будівництва або лише нових блоків (19%), або навіть нових станцій (11%). Приблизно стільки ж (29%) вважають, що все потрібно залишити так, як воно є зараз.
- Серед тих, хто вважає, що Україні слід переходити на альтернативні джерела енергії, 54% вважають, що державі слід повністю відмовитися в майбутньому від атомної енергетики. Водночас третина таких людей (33%) не підтримують повну відмову від АЕС.